

Praktikertjänst remissvar på Produktivitetskommissionens slutbetänkande "Fler möjligheter till ökat välbefinnande" (SOU 2025:96)

Praktikertjänst AB är Sveriges största privata vårdgivare inom tandvård och hälso- och sjukvård. Bolaget har funnits i över 65 år och koncernens över 700 mottagningar ägs och drivs av de som utför vården och leder arbetet i vardagen. Våra 1 200 delägare är läkare, tandläkare, tandtekniker, tandhygienister, sjukgymnaster/fysioterapeuter, sjuksköterskor, barnmorskor, logopeder, arbetsterapeuter och dietister.

Praktikertjänst har över 200 vårdmottagningar i 19 av 21 regioner och driver cirka 500 tandvårdsmottagningar i närmare 200 av landets 290 kommuner. Vi tar årligen hand om fler än 2,3 miljoner patienter och har nära en miljon listade patienter på våra vårdcentraler. Våra 7 200 medarbetare finns på Praktikertjänsts mottagningar från Ystad i söder till Karesuando i norr.

Praktikertjänst önskar lämna remissvar på Produktivitetskommissionens slutbetänkande "Fler möjligheter till ökat välbefinnande" (SOU 2025:96). Praktikertjänst önskar framföra att detta remissvar enbart avser kapitel 17 Hälso- och sjukvård i slutbetänkandet.

Sammanfattning

- Praktikertjänst delar Produktivitetskommissionens utgångspunkt att produktiviteten i hälso- och sjukvården behöver stärkas och att primärvården, som första vårdnivå, behöver få ett bättre förutsättningar att kunna ta det större ansvar som kommer med omställningen till nära vård.
- Praktikertjänst ser positivt på kommissionens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja regionerna i utformningen av ersättningssystem i syfte att skapa större enhetlighet, främja kontinuitet och minska detaljreglering.
- Praktikertjänst bedömer att kommissionens förslag om att ta bort kravet på regionerna att tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV) i primärvården riskerar att få negativa konsekvenser för såväl tillgänglighet, kontinuitet, valfrihet och mångfald. Praktikertjänst menar även att det skulle få negativa konsekvenser för omställningen till nära vård.
- Praktikertjänst tillstyrker kommissionens förslag att ta bort regionernas skyldighet att ersätta digital utomlänsvård enligt utomlänstaxan.

Praktikertjänsts synpunkter

17.3.1 Stärkt primärvård med tillräcklig resurstilldelning

Praktikertjänst instämmer i kommissionens bedömning att primärvården behöver stärkas och få bättre förutsättningar att vara navet i hälso- och sjukvården. Praktikertjänst vill särskilt

understryka att en stärkt primärvård förutsätter ett tydligt uppdrag samt långsiktiga, hållbara och stabila ersättningsvillkor och allmänt bättre förutsättningar att skapa hög kontinuitet och tillgänglighet.

17.3.2 Kravet på regionerna att tillämpa LOV tas bort

Produktivitetskommissionen föreslår att kravet på regionerna att tillämpa lagen om valfrihet (LOV) som upphandlingsform för primärvård tas bort.

Praktikertjänst avstyrker förslaget.

Praktikertjänst anser att kommissionen drar felaktiga slutsatser om de effekter som LOV:en haft för såväl patienter som medarbetare i svensk primärvård.

När lagen om valfrihet infördes den 1 januari 2010 hade Sverige knappt 1 000 vårdcentraler. Fyra år senare hade antalet ökat till omkring 1 200. En ökning med 20 procent och som till stora delar bestod av fristående vårdgivare – stora som små – som valt att etablera sig över hela landet. Idag drivs nära hälften av landets alla vårdcentraler av fristående vårdgivare som varje dag möter patienter och är med och utvecklar svensk primärvård.

Praktikertjänst ger Produktivitetskommissionen rätt i att delar av hälso- och sjukvården styrs på ett ineffektivt sätt, men att lägga skulden på de fristående vårdgivarna är rent felaktigt. Fristående vårdgivare har enligt Sveriges kommuner och regioners årliga undersökning Nationell patientenkät primärvård märkbart högre nöjdhet jämfört med regionalt drivna vårdcentraler, framför allt i kategorin kontinuitet men också i tillgänglighet. Dessutom är fristående vårdgivare väsentligt mer effektiva och har mer nöjda medarbetare.

Snarare borde strålkastaren riktas mot den regiondrivna vården som år efter år visar gigantiska underskott. Enligt arbetsgivar- och branschorganisationen Vårdföretagarna uppgår de totala ekonomiska förlusterna i den regiondrivna primärvården till hela 2,1 miljarder kronor mellan 2010 och 2022.

Praktikertjänst menar vidare att kommissionen i alltför hög grad beskriver fristående aktörer som en riskfaktor, när dessa i själva verket utgör en central del av lösningen på vårdens utmaningar, både vad gäller kompetensförsörjning, tillgänglighet och innovation.

17.3.3 Ersättningssystem och beskrivningssystem

Praktikertjänst tillstyrker kommissionens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja regionerna i utformningen av ersättningssystem i syfte att skapa större enhetlighet, främja kontinuitet och minska detaljreglering. En nationell regelbok och ett nationellt ersättningssystem för primärvården är något Praktikertjänst förespråkat länge.

Praktikertjänst ser också behov av en ökad enhetlighet i syfte att öka jämlikheten och att skapa bättre förutsättningar för kontinuitet. Samtidigt är det centralt att en nationell vägledning inte blir liktydig med detaljreglering vilket kan begränsa lokalt förbättringsarbete och innovation i vården. Snarare bör det ses som en bottenplatta med möjlighet till regionala anpassningar då såväl patientunderlag som geografi skiljer sig åt mellan regionerna.

17.3.6 Skyldigheten att ersätta digital utomlänsvård enligt utomlänstaxan tas bort

Praktikertjänst tillstyrker kommissionens förslag att ta bort regionernas skyldighet att ersätta digital utomlänsvård enligt utomlänstaxan. Praktikertjänst delar kommissionens bedömning att dagens system har skapat två parallella finansieringsmodeller för primärvården eftersom det innebär att digitala vårdgivare ersätts på andra villkor än fysiska vårdcentraler, som i sig bidrar till ökade kostnader i systemet.

Praktikertjänst instämmer även i att systemet bidragit till ökade administrativa kostnader, bristande kontinuitet samt ökade risker för felaktiga utbetalningar. Digitala vårdkontakter är idag en integrerad del av den ordinarie primärvården och mot den bakgrunden bör dagens system med utomlänsersättning avskaffas.

Avslutning

Slutligen önskar Praktikertjänst framhålla att flera av de problem som kommissionen lyfter fram, i form av oönskade effekter av etablering och ersättningsincitament, i praktiken är ett resultat av bristfällig kravställning och otillräcklig uppföljning och kontroll från huvudmännens sida. Praktikertjänst bedömer att detta bör mötas med stärkt styrning och uppföljning, snarare än ett avskaffande av ett system som bidrar till valfrihet, mångfald och utvecklingskraft i primärvården.

Carina Olson
vd
Praktikertjänst

Richard Seiberlich
chefsläkare
Praktikertjänst